

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת ניסים ואטורי

פ/25/3451

הצעת חוק בתי המשפט (תיקון – שימוע ובחירות חשאיות לשופטי בית המשפט העליון), התשפ"ג–2023

1. הוספת סעיף 7ב. בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד–1984¹, אחרי סעיף 7א יבוא :

"שימוע למועמדים 7ב. (א) כחלק מהליך הבחירה יוראינו המועמדים לבית המשפט העליון בשימוע פומבי בפני הוועדה העליון לבחירת שופטים.

(ב) הוועדה תראיין את המועמדים ריאיון פומבי בכל הנוגע לעמדותיהם המשפטיות והחוקתיות, לתרומתם לחשיבה המשפטית, לתפיסת עולמם הנוגעת לשאלות צדק ומשפט ולעניין האיזון הראוי בין ערכים.

(ג) אין באמור לעיל לשנות את האמור בסעיף 7(ד) לגבי אופי דיוני הוועדה.

(ד) הוועדה לבחירת שופטים תבחר את המועמדים לכהונה בבית המשפט העליון בבחירות חשאיות."

דבר ה ס ב ר

בשנים האחרונות מתקיים דיון ציבורי בנוגע לדרך מינוי השופטים בבית המשפט העליון. לאור חשיבותו של בית המשפט העליון ותפקודו לא רק כערכאת הערעור העליונה במערכת המשפט אלא גם ובעיקר כבית משפט גבוה לצדק, סבורים המציעים כי ראוי שבחירת שופט לבית המשפט העליון תיעשה לאחר שיקיימו למועמדים שימוע פומבי בפני הוועדה לבחירת שופטים.

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

מטרת ההצעה היא לאפשר לחברי הוועדה, ולכלל הציבור, ללמוד על תפיסת היסוד של המועמדים, תפיסותיהם בכל הנוגע לסוגי השאלות העקרוניות שבית המשפט אמור לעסוק בהן, פרשנותם לחוקי היסוד הקיימים, תרומתם לתחום המשפטי בו עסקו, ולעמוד על הצורך שבאיזון הראוי בין ערכים. יש לזכור כי הסמכות השיפוטית של בית המשפט הולכת ומתעצמת בשנים האחרונות בין היתר "על חשבונן" של שתי הרשויות האחרות. מידת השפעתם של שופטי בית המשפט העליון על עיצוב אופייה של מדינת ישראל רבה מאוד. על כן חשוב שמועמד יציג את תפיסתו בדבר האיזונים בין המערכות השונות והערכים השונים.

התפתחות המשפט החוקתי על ידי הרחבת זכות העמידה והשפיטות, התפתחות תפיסת הפרשנות הרחבה שלעיתים מאשרת לתכלית לגבור על לשון החוק, פרשנות מרחיבה באשר לסמכויות בית המשפט העליון בסוגיות שונות לרבות בסוגיית הביקורת החוקתית על חקיקת הכנסת, הפכו את תפיסת עולמם של השופטים למרכיב דומיננטי בבחירה שראוי שבחינתו תתבצע בשקיפות המקסימלית. עריכת שימוע פומבי תאפשר יותר שקיפות ביחס לדעותיהם ועמדותיהם וכך תעזור לחברי הוועדה לבחירת שופטים למנות שופטים בצורה שתאפשר לזרמים מחשבתיים שונים בחברה להשפיע על שיטת המשפט.

המטרה בבחירת שופטי בית המשפט העליון בבחירות חשאיות היא לאפשר לחברי הוועדה לבחירת שופטים בחירה אופטימלית משוחררת מלחצים ומשיקולים לא ענייניים העלולים לפגוע בבחירה. הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת מכלוף מיקי זוהר (פ/847/24) ועל ידי חבר הכנסת יואב קיש (פ/1790/24), ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת מכלוף מיקי זוהר (פ/940/25). הצעת החוק זהה לפ/940/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ג בסיוון התשפ"ג (12.06.2023)